

Onderwerp Financiële effecten meicirculaire gemeentefonds 2026

Datum 23 juni 2026

Thema programmabegroting Alle thema's

Portefeuillehouder Alwin van Engelenburg

Zaaknummer

Kennis te nemen van

de financiële effecten van de meicirculaire gemeentefonds 2026.

Kernboodschap

Het ministerie van BZK heeft op 29 mei jl. de meicirculaire gemeentefonds 2026 gepubliceerd en op 8 juni een 2e herziening. In deze circulaire zijn de wijzigingen uit de Voorjaarsnota en de bijbehorende wijziging van de Rijksbegroting verwerkt.

In deze brief brengen wij de financiële effecten van deze circulaire voor onze gemeentebegroting in beeld. Voor de jaren 2026 t/m 2030 is er sprake van financiële voordelen.

In onderstaande tabel is het effect van de meicirculaire op het financieel meerjarig perspectief weergegeven.

Tabel Financieel meerjarig perspectief

<i>bedragen x € 1.000</i>				
Financieel Meerjarig Perspectief	2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldi Perspectiefbrief 2027-2030	-188	415	578	760
Bijstelling op basis van meicirculaire gemeentefonds 2026	2.202	1.881	914	569
Geactualiseerd FMP 2027-2030	2.014	2.296	1.492	1.329

Voor het lopende jaar 2026 is sprake van een voordelige bijstelling van € 522K.

De voordelige effecten van de meicirculaire worden vooral veroorzaakt door een hoge bijstelling van het gemeentefonds op basis van nominale ontwikkelingen (accres) en door uitstel van de afbouw suppletie-uitkering nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds.

Accres

Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgt. De indexatie is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel (LPO Loon Prijs ontwikkeling).

Het volume accres wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. Het LPO-accres is geactualiseerd voor de macro-economische cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP 2026). Voor Rheden leidt de indexatie tot een verhoging van € 3,6 miljoen in 2027 aflopend naar € 3,3 miljoen in 2030.

Tegenover deze indexatie van het gemeentefonds staat de indexatie van de geraamde lasten in onze begroting. Hiermee hebben we in het financieel meerjarig perspectief, zoals opgenomen in de perspectiefbrief 2027-2030, al rekening gehouden.

Uitstel afbouw suppletie-uitkering nieuwe verdeelmodel gemeentefonds

De verdeling van het gemeentefonds is in 2023 herijkt. Voor gemeenten heeft dit geleid tot een aanpassing van de te ontvangen uitkering uit het gemeentefonds. Gemeente Rheden is een zogenaamde nadeelgemeente en ontvangt structureel een lagere uitkering. Deze herschikking van het gemeentefonds verloopt via een ingroepiad. Gemeenten waarvoor het nieuwe

verdeelmodel nadelig uitpakt, worden de eerste jaren gecompenseerd door middel van een suppletie-uitkering. Deze uitkering wordt jaarlijks afgebouwd. Voor Rheden bedraagt deze uitkering € 2,6 miljoen. In onze meerjarenbegroting 2027-2030 is, op basis van eerdere berichtgeving, gerekend met een afbouw van deze uitkering. In de meicirculaire is vermeld dat het ingroeipad van het nieuwe verdeelmodel tot en met 2028 bevroren zal blijven. Door de fondsbeheerders vindt namelijk nog vervolgonderzoek plaats en een volgende stap in het ingroeipad is voorzien per 1 januari 2029. Dit leidt tot substantiële voordelige bijstellingen in de jaren 2027 t/m 2029.

Overige grote ontwikkelingen opgenomen in de meicirculaire

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo (ter vervanging van het abonnementstarief) is uitgesteld van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028. Hierdoor valt de eerder ingeboekte besparing in 2027 tijdelijk weg. Om dit op te vangen wordt in 2027 een bedrag overgeheveld van de begroting van het ministerie van VWS naar het gemeentefonds en toegevoegd. Voor Rheden betekent dit een incidentele verhoging in 2027 van € 627K. Hiertegenover staat een verlaging van € 200K van geraamde inkomsten eigen bijdrage in onze begroting.

Huishoudelijke hulp uit Wmo

Vanaf 1 januari 2029 wordt huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo beëindigd voor inwoners die deze ondersteuning zelf kunnen organiseren en bekostigen. Hierdoor dalen de gemeentelijke uitgaven structureel, wat leidt tot een uitname uit het gemeentefonds van € 1,4 miljard per jaar. Deze maatregel geeft invulling aan een maatregel uit het coalitieakkoord van het kabinet Jetten. Voor de gemeente Rheden gaat het in 2029 om een bedrag van +/- € 3.754K.

Huishoudelijke hulp uit Wmo - vangnet

Tegelijkertijd blijft voor inwoners die niet zelf in huishoudelijke hulp kunnen voorzien een gemeentelijk vangnet bestaan. Voor deze groep wordt vanaf 2029 jaarlijks € 430 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd. Daarmee wordt geborgd dat gemeenten ondersteuning kunnen blijven bieden waar eigen regie of draagkracht ontoereikend is. Voor de gemeente Rheden gaat het in 2029 om een bedrag van € 1.121K.

In onze gemeentebegroting (jaarschijven 2029 en verder) houden we hiermee rekening en verlagen we navenant de lasten huishoudelijke hulp.

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Gemeenten ontvangen middelen om hun klimaat- en energietaken uit te voeren. Voor de gemeente Rheden gaat het in 2027 om een bedrag van € 1.794K. Deze middelen ontvangen we sinds dit jaar via het gemeentefonds in de vorm van een decentralisatie-uitkering (DU). In de gemeentebegroting 2027 was hiervoor een SPUK-uitkering geraamd. Deze komt te vervallen. Dit betreft een saldo-neutrale aanpassing.

In de bijlage zijn de effecten van de circulaire nader gespecificeerd en op onderdelen toegelicht. De financiële effecten voor 2026 worden opgenomen in de 2e berap 2026 en de effecten voor 2027 t/m 2030 verwerken we in de Programmabegroting 2027.

Bijlage

1. Toelichting op effecten meicirculaire gemeentefonds 2026

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Rheden,


Carol van Eert,
burgemeester


Bart Drewes,
gemeentesecretaris

Bijlage bij Raadsinformatiebrief effecten meicirculaire GF 2026**Toelichting op effecten meicirculaire gemeentefonds 2026**

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij de Raad op hoofdlijnen over de financiële effecten van de meicirculaire gemeentefonds 2026. Jaarlijks verschijnen meestal drie circulaire over het gemeentefonds. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september van de vertaling van de Miljoenennota, december is op basis van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af.

Meicirculaire gemeentefonds 2026

Ten tijde van het opstellen van de Perspectiefbrief 2027 en de 1e Berap 2026 was de meicirculaire 2026 van het gemeentefonds nog niet door het Ministerie van BZK gepubliceerd. Vooruitlopend op de publicatie is in de Perspectiefbrief wel een inschatting gemaakt van de indexering van de algemene uitkering. De werkelijke indexering valt hoger uit dan was ingeschat.

In onderstaande tabellen is het effect van de meicirculaire op het financieel meerjarig perspectief nader uiteengezet.

bedragen x € 1.000

Financieel Meerjarig Perspectief	2026	2027	2028	2029	2030
Bijgestelde saldi na decembercirc. gemeentefonds (zie RiB 03022026)	1.303	563	274	-313	392
Totale effecten 1e berap 2026	-946	-1.584	-1.584	-584	-1.584
Totale effecten Perspectiefbrief 2027-2030	0	833	1.725	1.475	1.952
Begrotingssaldi 1^e Berap 2026 en Perspectiefbrief 2027-2030	357	-188	415	578	760
Bijstelling op basis van meicirculaire gemeentefonds 2026	522	2.202	1.881	914	569
Geactualiseerd FMP 2026-2030	879	2.014	2.296	1.492	1.329

bedragen x € 1.000

Bijstelling financieel perspectief o.b.v. meicirculaire	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene uitkering o.b.v. meicirculaire 2026	109.935	113.347	107.854	105.810	107.283
Algemene uitkering o.b.v. decembercirculaire 2025	109.396	107.328	104.490	105.386	106.891
Mutatie (voordelig):	539	6.019	3.364	424	392
<i>Waarvan specifiek inzetten / budget bijstellen:</i>					
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo		-200			
Huishoudelijke hulp uit de Wmo (verlaging lasten)				3.754	3.792
Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo				-1.121	-1.132
Cap. Dec. Overh. Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE)		-1.794			
Ondersteuning lokale politieke partijen	-17				
Overige reserveringen (zie IU/DU/SU)	pm				
Totaal budgetbijstelling:	-17	-1.994	0	2.633	2.660
Uitstel afbouw suppletie-uitkering nieuwe verdeelmodel:	0	660	1.000	340	0
Per saldo effect op financieel meerjarig perspectief:	522	4.685	4.364	3.397	3.052
Waarvan al geraamd in perspectiefbrief 2027-2030:	nvt	2.483	2.483	2.483	2.483
Bijstelling t.o.v. inschatting in Perspectiefbrief 2027:	nvt	2.202	1.881	914	569

Opmerking bij 1^e tabel Financieel Meerjarig Perspectief: het begrotingssaldo 2026 in deze tabel bedraagt € 357K voordelig. In de 1^e Berap 2026 is een saldo vermeld van € 297K. Het verschil ad € 60K betreft de mutatie vanuit de decembercircularie 2025. Deze voordelige mutatie wordt (alsnog) verwerkt in de 2^e Berap 2026.

De financiële effecten van de meicircularie 2026 ten opzichte van de decembercircularie 2025 zijn weergegeven in onderstaande tabel. Voor alle jaren in het meerjarig perspectief is sprake van voordelige bijstellingen.

bedragen x € 1.000

Totaal Algemene Uitkering	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene uitkering o.b.v. meicircularie 2026	109.935	113.347	107.854	105.810	107.283
Algemene uitkering o.b.v. decembercircularie 2025	109.396	107.328	104.490	105.386	106.891
Mutatie (voordelig):	539	6.019	3.364	424	392

De mutaties zijn in onderstaande tabel nader op hoofdlijnen gespecificeerd met daaronder een toelichting bij de grootste verschillen.

bedragen x € 1.000

Specificatie mutatie mei- versus dec.circ.	2026	2027	2028	2029	2030
Berekening beginstand	109.396	107.328	104.490	105.386	106.891
Ontwikkeling accres / uitkeringsfactor (nominale ontwikkelingen)	496	3.563	3.513	3.174	3.259
Afrekening ruimte onder BCF-plafond 2025	-496	0	0	0	0
Hoeveelheidsverschillen	-355	-447	-416	-292	-180
<u>Taakmutaties:</u>	-	-	-	-	-
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo		627			
Huishoudelijke hulp uit de Wmo				-3.754	-3.792
Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo				1.121	1.132
Kinderopvang pleegouders	23	24			
Compensatiereg. niet-beoogde kosten jeugdzorg	-158				
'Weeffout' Jeugdzorg	-27	-27	-27	-27	-27
Overige taakmutaties	6	10	2	4	4
<u>IU/DU:</u>	-	-	-	-	-
Participatie (IU)	312	154	-1	-70	-257
Koplopersprogr. Gebiedsgericht Beter Benutten	100				
Alleenverdienersproblematiek	94				
Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	74				
IBO Problematische schulden	54				
Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren	24	24	24	24	30
Ondersteuning lokale politieke partijen	17				
Cap. Dec. Overheden Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE)		1.794			
Overige DU's:	19	28	22	20	19
<u>WOZ (inkomstenmaatstaf):</u>	-	-	-	-	-
WOZ-waarden mutaties en aanp. rekentarieven	436	349	326	304	283

<i>Stelposten:</i>	-	-	-	-	-
BCF voorschot	-80	-80	-80	-80	-80
Totaal verschil	539	6.019	3.364	424	392
Berekening eindstand	109.935	113.347	107.854	105.810	107.283

Toelichting op onderdelen ontwikkeling gemeentefonds

Accres

Hierbij verwijzen wij naar de toelichting op dit punt op pagina 1.

BCF-plafond

De bijdrage van het Rijk aan het BCF (BTW Compensatie Fonds) is geplafonneerd. Bij de Miljoenennota 2026 werd de ruimte onder het plafond voor 2025 voor de gemeenten geraamd op € 428 miljoen. Dit bedrag is reeds verrekend bij de voorlopige afrekening bij Miljoenennota 2026. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn afgenomen met afgerond € 213 miljoen. Deze € 213 miljoen is verrekend bij de Voorjaarsnota 2026. De totale ruimte onder het plafond van 2025 was € 216 miljoen. Voor Rheden betekent een nadelige bijstelling in 2026 van 496K.

Hoeveelheidsverschillen

Betreft een negatieve bijstelling als gevolg van actualisatie van de aantallen verdeelmaatstaven (o.a. aantallen inwoners en bijstandsontvangers) op basis van de laatste betaalspecificatie van BZK van april 2026.

Taakmutaties

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

Hierbij verwijzen wij naar de toelichting op dit punt op pagina 2.

Huishoudelijke hulp uit Wmo / Huishoudelijke hulp uit Wmo - vangnet

Hierbij verwijzen wij naar de toelichting op dit punt op pagina 2.

De koppeling tussen de taakmutaties en de betreffende uitvoeringskosten moet nog worden gemaakt en dit zal in de begroting 2027-2030 verwerkt worden.

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

In de meicirculaire 2026 zijn zestien nieuwe decentralisatie-uitkeringen opgenomen. Enkele uitkeringen lichten we hieronder toe.

Participatie

De integratie-uitkering Participatie wordt aangepast vanwege loon- en prijsbijstelling 2026 en een nieuwe verdeelsleutel voor beschut werk. Deze nieuwe verdeelsleutel sluit beter aan op de daadwerkelijke behoefte naar en inzet van beschut werk bij gemeenten. Voor de gemeente Rheden gaat het in 2026 om een bedrag van €312K.

Koplopersprogramma Gebiedsgericht beter benutten

Tien gemeenten ontvangen in 2026 elk een bedrag om gezamenlijk ervaring op te doen met het beter benutten van bestaande gebouwen. Het programma is bedoeld om oplossingen voor woningnood te versnellen zonder uitsluitend op nieuwbouw te leunen. Voor de gemeente Rheden gaat het in 2026 om een bedrag van € 100K.

Alleenverdienersproblematiek

Op basis van de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek verstrekken gemeenten een

vaste tegemoetkoming aan alleenverdiener-huishoudens die door een ongunstige samenloop van regelingen te weinig toeslagen ontvangen en hierdoor een inkomen onder het bestaansminimum hebben. Het betreft een tegemoetkoming voor 2026 en voor sommigen gemeenten een aanvullende nabetaling over 2024. Voor de gemeente Rheden gaat het in 2026 om een bedrag van €94K.

Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp

Gemeenten ontvangen in 2026 € 19,7 miljoen om de lokale aanpak van energiearmoede te intensiveren. Dankzij samenwerking tussen Rijk, VNG en het Tijdelijk Noodfonds Energie kunnen gemeenten inwoners met een hoge energielast en laag inkomen gerichter benaderen. Voor de gemeente Rheden gaat het in 2026 om een bedrag van €74K.

Ondersteuning lokale politieke partijen

In de begroting van het ministerie van BZK is € 8,2 miljoen beschikbaar voor de subsidiëring van decentrale politieke partijen. Dit is onderdeel van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen (Wpp). Omdat deze wet nog niet in werking is getreden, heeft de Tweede Kamer een amendement aangenomen om voor 2026 een bedrag van 5,5 miljoen van de begroting van BZK naar het gemeentefonds over te hevelen. Met deze middelen kunnen gemeenten politieke partijen die een zetel hebben in de gemeenteraad ondersteunen. In de gemeentebegroting nemen we hiervoor een budget op van € 17K.

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Hierbij verwijzen wij naar de toelichting op dit punt op pagina 2.

WOZ (inkomstenmaatstaf)

De WOZ-waarden van alle objecten zijn door team belastingen geactualiseerd. Dit leidt tot een voordelige mutatie in 2026 van € 436K. Elk jaar wordt de ontwikkeling van de landelijke WOZ-waarden verwerkt in de rekentarieven van het gemeentefonds. Op basis van informatie van de Waarderingskamer wordt de marktontwikkeling tussen 1 januari 2025 en 2026 ingeschat: voor woningen op 6,5%, voor niet-woningen op 2,75%. De inflatie bedraagt in deze volgens de ramingen van het CPB 3%. Voor de gemeente Rheden gaat het in 2027 om een voordelige bijstelling van € 349K.

BCF-voorschot

De stelpost voor te ontvangen teruggave uit het BTW Compensatiefonds is op basis van de afrekening over 2025 bijgesteld van € 575K naar € 495K.